

ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות הזקנים אשר ראו בעיניהם את הבית הראשון, ביסדו זה הבית בכים בקול גדול.

טבלה לסיכום 2 שיטות ההסבר של עזרא ג', יב

לפי פתרונו של רש"י	לפי פתרונו של רמ"ק	הבעיה הפרשנית
"ל"הבית הראשון"	"ל"זה הבית" (לבית השני)	(1) לאיזה חלק של הפסוק מתייחסת המלה "ביסדו"?
שם-עצם: היסוד שלו	פועל: בייסודו (בעת שיסדוהו, כשהחלו לבנותו)	(2) איזה חלק מחלקי הדיבור היא המלה "ביסדו", ומה משמעה?
את ייסוד הבית השני: "...הבית בעיניהם..."	את הבית הראשון: "אשר ראו [בעיניהם]..."	(3) מה ראו הזקנים "בעיניהם"? לאן מתקשרת מלה זו?

7 ת"ר *נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו *מאימתו כשר לעבודה משיביא שהי שערות רבי אומר אומר אני עד שהא בן עשרים א"ר הסדא מ"ט רבני *דכתיב (6) °ועמידו [את] הלוים מכן עשרים שנה *וכעלה לנצח על מלאכת בית ה' ואירך לנצח שאני והא האי קרא בלוים כתיב כדר' יהושע בן לוי *דאמר רבי יהושע בן לוי בעשרים יארבעה מקומות נקראו כהנים לויים וזה אחד מהן °והכהנים הלוים בני צדוק

אלין >?

לנצח שאני . דמשמע לעבוד עבודות כדורי הליכות טלוה:

מזוהי א ונימא קלוה .

פסיקתא רני ושמהי רנתי לה קם פל'ה

רני ושמהי בת ציון כי הנני

בא ושכנתי בתוכך נאם ה' (זכריה ב' י"ד) (ה)

זו היא שנאמרה ברוח הקודש על ידי שלמה אם חוטא היא נכנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארו (שה"ש ס' ט'). כנגד מי אמר שלמה למקרא הזה, לא אמרו אלא כנגד כנסת ישראל, שבשעה שנכנה הבית האחרון לא שרתה [בו] שכינה (3). שכך אמר הקדוש ברוך הוא אם עולים ישראל כולם תשרה שכינה ואם לאו לא ישתמשו אלא בכת קול (ג) שנאמר ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות (6) ר' יצחק מפני מה לא שרתה שכינה צדק האחרון שבנו בני הגולה מפני שבנו כולם (7) [הזקנים] אשר ראו את הבית הראשון ביסדו [זה הבית בעיניהם] בוכים בקול [וגוי] (עזרא ג' י"ג) (3) [ואומר מי ככם הנשאר אשר ראה את הבית הזה] בכבודו הראשון ומה אתם רואים אותו היום ועתה הלא קטן הוא בעיניכם (חגי ז' ג') (ס) (מי זכס הנשאר אשר ראו את הבית הזה) (1). מפני מה מהצה בוכים ומחצה שמתים, אלא זקנים יראו בכבוד הבית הזה ששרתה בו שכינה וראו הבית האחרון שלא שרתה בו שכינה היו בוכים, אבל בניהם שלא ראו בכבוד הבית הראשון וראו בכניין של בית האחרון היו שמתים. לכך נאמר ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות [וגוי] ורבים בתרועה בשמחה להרים קול וגוי] (עזרא ט). אמר רבי יצחק מפני מה לא שרתה שכינה בבית האחרון שבנו בני הגולה. מפני שבנאו כורש מלך פוס שהו מורעו של יפת. לפי שאין שכינה שורה במעשי ידיו של יפת. אבל בית הראשון שבנו בני ישראל בני בניו של שם [שרתה בו שכינה] שנאמר יפת אלהים ליפת וישכון באהלי שם (צדקס' ט' כ"ז) (2). עליהם אמר שלמה (ונוצי) [ושיבת] את כנסת ישראל (8).